

Vastaus valtuustoaloitteeseen 8/2024: Kirkkonummen omaishoitajille ilmainen uintimahdollisuus

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 06.03.2025 § 14
754/12.04.01/2024

Valmistelija	Nuoriso- ja liikuntapäällikkö Päivi Sorvari etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, puh. 09 29671 (vaihe)
Päätösehdotus	Sivistysjohtaja Ikonen Eeva-Kaisa Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päättää antaa selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen 8/2024: Kirkkonummen omaishoitajille ilmainen uintimahdollisuus ja esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että valtuusto pitää vastausta riittävänä ja aloitetta loppuun käsiteltynä.
Käsittely	Kokous jatkui tauon jälkeen klo 20:35. Vapaa-aikapalveluiden suunnittelija Ville Saikko oli asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana. Käsittelyn aikana puheenjohtaja Kari Virtanen teki seuraavan vastaesityksen: Palautetaan valmisteluun. Omaishoitajat tekevät työtä, jossa on vähän vapaa-aikaa. On epätodennäköistä, että he pystyisivät hyödyntämään uimahallin palveluita siinä laajuudessa, että kk-kortin hinta tulee katettua. Valmistelun aikana selvitetään alle 65-vuotiaiden omaishoitajien (141 henkilöä) maksuttoman uinti- ja kuntosalin käyttömahdollisuuden taloudelliset vaikutukset tasavertaisesti senioriliikuntakortin vaikutuksia vastaavasti. Valmistelussa otetaan huomioon myös arkaluonteisten tietojen käsittely maksuttomuuden käsittelyssä. Lisäksi haetaan mahdollisuuksien mukaan esimerkkejä arkaluonteisten tietojen käsittelystä muissa kunnissa. Esitystä kannattivat Martin Valtonen, Tero Suominen, Sea Eklund, Heidi Castrén, Sanna Andersén, Mikko Elfving ja Anna-Mari Toikka. Lautakunta hyväksyi vastaesityksen yksimielisesti.
Päätös	Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päätti palauttaa asian valmisteluun.
Tiedoksi	-
Selostus	Valtuustoaloitteessa esitetään, että kirkkonummelaista henkilöä hoitava omaishoitaja saisi ilmaisen uintimahdollisuuden Kirkkonummen uimahallissa. Tämän voisi toteuttaa esimerkiksi samoin ehdoin, kuin +68-vuotiaiden senioriliikuntakortti.

Omaishoitajuus

Laki omaishoidon tuesta (2.12.2005/937) määrittelee omaishoitajan henkilöksi, joka huolehtii läheisestään, joka ei selviydy arjesta omatoimisesti sairauden, vammaisuuden, ikääntymisen tai muun erityisen avuntarpeen vuoksi. Hoitoa tarvitseva voi olla minkä ikäinen tahansa. Omaishoitaja on tehnyt omaishoitosopimuksen, jolla tarkoitetaan hoitajan ja hoidon järjestämisestä vastaavan hyvinvointialueen välistä

toimeksiantosopimusta omaishoidon järjestämisestä. Kirkkonummella tilanteessa 8/2024 omaishoitajia aloitteen mukaan on yhteensä 249.

Senioriliikuntakortti

Senioriliikuntakortti on maksuton kortti 68 vuotta täyttäneille kirkkonummelaisille, joka oikeuttaa Kirkkonummen uimahallin allastilojen ja kuntosalin vapaan käytön kerran päivässä. Asiakas lunastaa kortin suoraan uimahallin kassalta henkilöllisyystodistusta vastaan.

Osana Kirkkonummen kunnan senioriväestön aktiivisen arjen edistämistä uimahallin maksuttoman senioriliikuntakortin ikärajaa alennettiin 1.1.2024 alkaen. Aiemman 70 vuoden sijaan kortin voivat nyt saada 68 vuotta täyttäneet (sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 12.12.2023 §79).

Senioriliikuntakortti on vuosikortti, joka lunastetaan vuosittain uimahallin kassalta. Kortin käyttäjien tarkkoja ikäryhmiä ei kuitenkaan voida tilastoida, sillä lunastajien henkilötietoja ei tietosuojasyistä rekisteröidä. Vuonna 2024 ikärajan alentamisen jälkeen senioriliikuntakortteja hankittiin 193 kappaletta enemmän kuin vuonna 2023, mikä vastaa 20,7 prosentin kasvua.

Käyttömäärien noususta voidaan päätellä muutoksen olleen positiivinen ja onnistunut, sillä muutos on lisännyt merkittävästi senioriliikuntakortin käyttöä. Ja tällä puolestaan on lukuisia positiivisia vaikutuksia kuntalaisten terveyteen ja hyvinvointiin.

Vaikutusten arviointi

Uimahallipalvelujen, kuten myös kaikkien muiden toimintaa arvioitaessa, on huomioitava toiminnan vaikutus toimintakatteeseen.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta on 12.12.2024 § 84 hyväksynyt nuoriso- ja liikuntapalvelujen maksut 1.1.2025 alkaen, toistaiseksi voimassa olevina. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 18.11.2024 § 92 vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026–27 taloussuunnitelman. Talousarvion sitovuustasona on Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan toimintakate. Uimahallin toimintatulot ja toimintakate sisältyvät vapaa-aikapalveluiden osuuteen talousarviosta.

Omaishoitajien (voimassa ollut omaishoitajasopimus vuoden aikana) määrä Kirkkonummella on pysynyt vuosina 2022 ja 2023 lähes samana, noin 300 henkilöä kummallakin vuodella. Vuonna 2023 noin 53 % omaishoitajista oli 65 vuotta täyttäneitä (lähde: Sotkanet).

Arvioimme, että maksuttoman uintimahdollisuuden tarjoaminen noin 300 omaishoitajalle maksaisi yhteensä noin 170 000 euroa vuodessa, mikäli kaikki omaishoitajat hyödyntäisivät täyden etuuden. On kuitenkin hyvä huomioida, että osa omaishoitajista on jo oikeutettu maksuttomaan senioriliikuntakorttiin, mikä voisi osaltaan pienentää kokonaiskustannusarviota.

Laskelmassa on otettu huomioon, että aikuisten kuukausikortin hinta on 72,10 € ja alennusryhmien hinta 36,10 €. Maksuttoman uinnin kustannukset suhteutettu omaishoitajien määrään ja ikäjakaumaan: 53 % (159 henkilöä) on 65 vuotta täyttäneitä ja oikeutettuja alennushintaan, kun taas 47 % (141 henkilöä) maksaa täyden hinnan.

Palveluja kehitettäessä on tärkeää arvioida sekä asiakkaiden tietosuoja että palvelun saavutettavuus. Senioriliikuntakortin hankkiminen on tällä hetkellä yksinkertaista, se edellyttää ainoastaan henkilöllisyyden ja iän todistamista uimahallin kassalla. Jos omaishoitajille myönnettäisiin oikeus maksuttomaan uintiin, heidän tulisi esittää uimahallin kassalla omaishoitajasopimus tai jokin muu virallinen päätös, joka vahvistaisi heidän oikeutensa etuuteen. Koska uimahallin kassa on julkinen tila, arkaluontoisten asiakirjojen käsittely ei ole tietosuojaosasta mahdollista. Maksutapahtuman kassalla tuleekin olla mahdollisimman sujuva ja saavutettava. Lisäksi tavoitteena on välttää uusien hallinnollisten prosessien lisäämistä, jotta palveluihin pääsy kuntalaisille pysyy mutkattomana ja hallinnollinen työ pysyy kohtuullisena.

Yhteenveto

Vapaa-aikapalvelujen palvelut ml. uimahallipalvelut ovat hyvin merkitykselliset kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä ja tästä säädetään kuntalaissa sekä lukuisissa vapaa-aikapalvelujakin koskevissa erillislaeissa. Liikunnalla ja fyysisellä aktiivisuudella on keskeinen merkitys kaikkien kuntalaisten kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Vapaa-aikapalvelujen vuoden 2025 yhteinen painopiste on Vapaa-aikapalvelujen Ikiliikkuja -toiminta - Terveellisiä elämäntapoja ja aktiivista arkea senioreille.

Ikiliikkuja-toiminnan tavoitteena on lisätä saavutettavia vapaa-ajan mahdollisuuksia sekä hyvinvointia ja toimintakykyä edistävää toimintaa erityisesti terveytensä kannalta liian vähän liikkuville, iäkkäille, toimintarajoitteita kokeville ja heikossa yhteiskunnallisessa asemassa oleville kuntalaisille. Kirkkonummella senioreiden määrä tulee kasvamaan vuosittain, joten on tärkeää tarjota yhdenvertaisia ja pitkäjänteisiä tapoja tukea heidän liikkumistaan.

Aiemmat positiiviset käyttökokemukset senioriliikuntakortin ikärajan alentamisesta tukevat kehitystyötä, jossa ikäraja laskettaisiin edelleen koskemaan jo 65-vuotiaita kirkkonummelaisia. Nykyinen senioriliikuntakortin malli on uimahallin kassalla helposti saavutettava ja tietoturvallinen, eikä se lisää hallinnollista työtä. Osa omaishoitajista kuuluu jo senioriliikuntakortin piiriin, ja ikärajan alentaminen mahdollistaisi myös uusille omaishoitajille maksuttoman kortin saamisen.

Senioriliikuntakortin laajentaminen on kustannustehokas ratkaisu, koska sen käyttöastetta ja taloudellisia vaikutuksia voidaan arvioida aiempien tilastojen perusteella. Omaishoitajien maksuton uintimahdollisuus puolestaan perustuu kuukausikorttipohjaiseen laskentaan ja oletukseen siitä, että kaikki omaishoitajat käyttäisivät etuutta täysimääräisesti, mikä kasvattaa arvioitua kustannusta huomattavasti. Hallinnolliset haasteet ja tietosuojakysymykset lisäävät lisäksi omaishoitajien maksuttoman uinnin toteuttamisen monimutkaisuutta.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle esitetään, ettei uimahallin hinnastoon tehdä lisäyksiä maksuttoman uintioikeuden myöntämisestä omaishoitajille. Lautakunta käsittelee senioriliikuntakortin ikärajan alentamista 6.3.2025 kokouksessaan osana erityisuimakortin myöntämisperusteiden päivittämistä. Jos senioriliikuntakortin ikäraja alennetaan, myös aiempaa suurempi osa omaishoitajista saa tätä kautta maksuttoman mahdollisuuden hyödyntää uimahallin allastiloja ja kuntosalia kerran päivässä.

Vapaa-aikapalveluiden suunnittelija Ville Saikko on asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana.

Päätöshistoria

Kunnanvaltuusto 07.10.2024 § 84

Päätös Kunnanvaltuusto toimittaa aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Selostus Kirkkonummen SDP valtuustoryhmä / Sini Felipe, Tuovi Ronkainen, Ari Harinen ja Tero Suominen jättivät kunnanvaltuuston kokouksessa 7.10.2024 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Omaishoitajuus on yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa, joka mahdollistaa hoidettavan kotona selviytymisen mahdollisimman pitkään ja helpottaa näin osaltaan kalliimpien laitos- ja asumispalveluiden tarvetta ja kuormitusta. Omaishoitaja huolehtii usein kellon ympäri läheisestään, jolle omatoiminen arjesta selviytyminen ei ole mahdollista vamman, sairauden tai muun hoivan tarpeen vuoksi. Omaishoitajat tekevät työtä, joka on sitovaa, jonka taloudellinen tuki on heikkoa ja vapaa-aikaa vähän. Lisäksi omaishoitajan omasta terveydestä huolehtiminen jää usein taka-alalle hoidettavan tarpeen mennessä edelle.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on tärkeä osa kunnan työtä. Omaishoitajien huomioiminen tässä on tärkeää, sillä auttajan on pystyttävä pitämään itsestään huolta auttaakseen toisia. Esimerkiksi Espoossa tämä on huomioitu siten, että omaishoitajat saavat käydä uimahallissa ja kuntosalilla ilmaiseksi, joko kertaluontoisesti tai 6 kuukauden rannekkeella. Omaishoitajien jaksamisen edistämiseksi tehty pieni panostus on merkittävä ele tärkeää työtä tekeville omaishoitajille. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sisällä on kuitenkin merkittäviä eroja kuntien välillä siinä, miten omaishoitajia tuetaan edellä mainitun kaltaisilla, hyvinvointia edistävillä teoilla.

Kirkkonummella omaishoitajia on 249 (voimassa olevat toimeksiantosopimukset 8/2024). Liikunnan ja rentoutumisen mahdollisuuksia tarjoamalla heidän voimavarojaan ja jaksamistaan tärkeässä työssään voidaan tukea ja edistää. Mahdollisuus käydä uimassa tai kuntosalilla auttaa paitsi fyysiseen jaksamiseen, myös mielen palautumiseen. Me allekirjoittaneet esitämme, että kirkkonummelaista henkilöä hoitavat omaishoitajat saavat ilmaisen uintimahdollisuuden Kirkkonummen uimahallissa. Tämän voisi toteuttaa esimerkiksi samoin ehdoin, kuin +68-vuotiaiden senioriliikuntakortti.

Kirkkonummella 4.9.2024
Kirkkonummen SDP valtuustoryhmä
Sini Felipe Tuovi Ronkainen

Ari Harinen Tero Suominen”

Valtuustoaloitteen allekirjoittivat lisäksi myös seuraavat valtuutetut / varavaltuutetut: Minna Hakapää, Piia Aallonharja, Anders Adlercreutz, Anna Aintila, Urho Blom, Johanna Fleming, Marjut Frantsi-Lankia, Josephine Frimodig, Anneli Granström, Timo Haapaniemi, Sanni Jäppinen, Marko Kari, Ronja Karkinen, Antti Kilappa, Jani Kähkönen, Jerri Kämpe-Hellenius, Elina Kärkimaa, Arttu Lankinen, Aku Leijala, Markus Myllyniemi, Jussi Määttä, Maarit Orko, Noora Piili, Antti Salonen, Ville Salminen, Martin Valtonen, Katja Ylisiurua, Matilda Björkqvist, Patrik Lundell, Linda Basilier, Miisa Jerimejew ja Irja Tamm.